

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. III. An bona incerta, vacantia, derelicta, & animalia, quæ piscatione,
aut venatione capiuntur, restituenda sint?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

que juraret, & non accipere, & non retinere munera, deberet quidem ea restituere, non tamen ex obligatione justitiae, sed religionis, ut notat Molin. loc. cit.

IX. Rogabis hic: Cuinam restituenda sint munera, quando lex irritat illorum donationem?

Respondeo, restituenda esse ipsi danti. Ratio est, quia per talem donationem non est translatum dominium a dante. Excipe tamen nisi lex aliqua propter inobedientiam privet illis ipso jure dantem, & praecipiat restituenda esse pauperibus, vel filco; nulla autem datur lex (teste Molin. disp. 34, Sot., & aliis contra nonnullos) quae tollat dominium a dante ante latam sententiam; Nam lex 2. ff. De conductione ob turpem causam, quae statuit eum, qui dedit munera pro sententia justa, litem perdere, & lex 3. subsequens, quae statuit, datum pro sententia injusta non posse repeti, sunt poenales, & non obligant in conscientia, nisi post latam sententiam in foro externo. Quare antequam dans pretium, vel munus contra leges condemnetur ad amissionem dati, debet accipiens restituere illud danti, qui nondum dominium amisit; per donationem enim non est translatum dominium in donatarium ex juris impedimento.

ARTICULUS III.

An Bona incerta, vacantia, derelicta, & Animalia, quae piscatione, aut venatione capiuntur, restituenda sint?

I. Bona incerta, si acquisita sint ex delicto, restituenda sunt pauperibus. Quae tamen sine delicto retinentur, probabilius danda sunt etiam pauperibus, sed probabiliter retineri possunt.
Pars III.

II. Post factam compositionem per Bullam bonorum incertorum, si dominus compareat, probabiliter ea non sunt restituenda.

III. Etiam Episcopus potest in sua Diocesi compositionem facere debitorum incertorum.

IV. Bona vacantia, necnon derelicta sunt primo occupantis jure naturae; jure tamen positivo aliud decernitur de bonis vacantibus.

V. Animalia, quae venatione, aut piscatione capiuntur, secundum se sunt etiam primo occupantis.

VI. Potest Princeps sibi venationem, ac piscationem reservare, & potest reddere subditos incapaces dominio relate ad feras in suo nemore captas.

VII. Ad restitutionem tenetur, qui venatur in loco, ubi a Principe alteri concessum est jus venandi; non, quidem restituendo feras captas, sed compensando damnum, quod alteri probabiliter intulit habenti jus venandi.

VIII. Animal alterius, quod damnum infert in tuo pradio, non potest occidi, nisi aliter grave damnum impediri non possit.

I. **D**iximus quae 2. art. 1., Bona incerta, utpote aliena, retineri non posse invito domino; Unde quando dominus ignoratur, si ea acquisita sint ex delicto, puta ex usura, furto, injusta emptione, de jure positivo restituenda sunt pauperibus; Si vero aut sint acquisita ex contractu justo, puta ex donatione, aut sint inventa, juxta communiorem sententiam, etiam pauperibus restituenda sunt, quamvis nonnulli cum Navar. apud Less. cap. 14. dub. 7. probabiliter putent posse post adhibitam diligentiam retineri ab ipso detentore cum onere restituendi ea domino, si forte deinde compareat; nam si pauperibus dentur,
N non

non potest ea dominus recuperare; etenim neque is, qui dedit pauperibus, tenetur iterum ea dare domino comparenti, neque pauperes, quibus data sunt; ut communiter docent Less., Vasq., Azor. apud Bonac.; tum quia pauperes acquisierunt jam dominium rei sibi per eleemosynam tradita; tum etiam quia aliter eleemosyna illa non profuisset spiritualiter domino, si dominus adhuc retineret dominium illius rei, ipsique foret restituenda. Molin. tamen censet, quod si res adhuc extet apud pauperem, restitui debeat domino comparenti.

II. Majus dubium est, an si facta compositione juxta Bullam compareat dominus bonorum incertorum, debeant illi restitui? Molin. disp. 84., & alii communiter affirmant, quia Summus Pontifex per Bullam intendit compositionem fieri juxta rationabilem dominorum voluntatem, quæ censetur esse, ut velint sibi restitutionem fieri comperta rei veritate; Verum Sà, Trull., Dian. part. 4. tract. 4. resol. 112. probabiliter negant; quia talis compositio æquivalet præscriptioni: Sicut enim Republica transfert dominium rei a domino in possidentem bona fide post lapsum temporis requisiti media præscriptione in bonum publicum; ita Pontifex transfert pariter dominium mediâ compositione propter bonum animarum, & publicum; Est enim Pontifex administrator bonorum temporalium, quatenus concernunt bonum spirituale.

III. Addit Dian. loc. cit., & Mendo V. *Bulla compositionis*, posse etiam ab Episcopis pro sua Diœcesi concedi Bullam hujusmodi compositionis; tum quia nullo jure constat illam esse Papæ reservatam; tum etiam quia credi potest, voluntatem creditorum esse, ut in debitis incertis Episcopus consulat conscientis subditorum; præsertim si non habeant facilem aditum ad Pon-

tificem. Ita Villalob. contra Sylvest.

IV. Quæritur nunc primo, An restitui debeant bona vacantia, & bona derelicta?

Respondeo, bona vacantia dici, quæ remanent post mortem domini, non relictis hæredibus, nec confecto testamento; Bona vero derelicta dicuntur, quæ abjiciuntur sine intentione illa recuperandi; ut sunt, quæ jamdiu ex naufragio in mari amissa sunt, non vero quæ ad navem sublevandam in periculo naufragii ejiciuntur. His explicatis, dico cum Tambur. lib. 4. cap. 1. §. 3., utraque hæc bona tam vacantia, quam derelicta jure nature esse primo occupantis, ut diximus quæst. 2. art. 1. etiam de thesauris inventis. Notandum tamen in lege *Vacantia*, Cod. *De bonis vacantibus* decerni, quod bona laicorum morientium ab intestato, & non habentium hæredes usque ad decimum gradum devolvantur ad fiscum, & in Auth. *Omnes Peregrini*, Cod. *De Successoribus* decernitur, quod bona peregrini morientis ab intestato per Episcopum loci tradantur hæredibus, si fieri potest; aliter in pias causas distribuantur.

V. Quæritur secundo, An animalia capta venatione, vel piscatione restituenda sint?

Respondeo negative; ea enim sunt primo occupantis, (dummodo in nullius custodia detineantur) ut fera, cervi, volucres; nec habeant consuetudinem redeundi in potestatem prioris domini, qualem habent canes, apes, columbæ, &c.: Sicut autem in dubio, an consuetudinem redeundi habeant, si post diligentem inquisitionem perseveret dubium, præsumendum est, illam non habere, ita in dubio, an illam amiserint, præsumendum est, non amisisse; quia in priori casu possessio stat pro libertate, in posteriori pro domino.

VI. Dubium est, An possit Princeps

ceps reservare sibi venationem, aut piscationem?

Respondeo, Hostiensem, & alios apud Bonac. negare, eo quod animalia libera jure naturæ, & gentium ab omnibus capi possunt. Sed communius affirmant, etiamsi Princeps non solum ad propriam sustentationem, sed etiam ob meram oblectationem eas reservet. Ratio est, quia cum Princeps pro Republica laboret, par est, ut habeat, quæ suæ necessitati, aut dignitati conferunt, Addit Covar., quod non solum possit Princeps prohibere aliis venationem, aut alicui concedere jus venandi, sed etiam efficere inhabiles ad acquirendum dominium ferarum captarum venantes contra prohibitionem; Etenim lex justa potest efficere homines inhabiles ad dominium comparandum; in quo casu consurgeret obligatio illas restituendi, si caperentur. Addunt etiam communiter cum eodem Covar., quod non solum Princeps, sed etiam quilibet dominus agri possit prohibere, ne quis in suo agro venetur, vel aucupetur, cum possit prohibere aliis, ne suum agrum ingrediantur. Verum qui injuste venationem impedit, tenetur ad restitutionem illius probabilis lucri, quod venator facturus esset.

VII. Dubium est secundo, An teneatur ad restitutionem, qui venatur, quando a Principe, vel domino fundi prohibita est venatio, eo quod alicui concessum est jus venandi?

Respondeo, Vasq. cap. 5. de restitutione negare, quia hic in tali casu capit rem communem, nec impedit alterum, quin utatur jure sibi concessio; quamvis peccet faciendo contra legem prohibentem, ne venetur; Quam sententiam putat probabilem Bonac. quæst. 7. punct. 7.: Communiter tamen affirmant, quia violat jus concessum alteri a Principe, vel a Communitate, &c., ad capiendas res com-

munes; Alioquin sequeretur, quod faciens magnam lignorum stragem in sylva communi, aut piscans cum magno Communitatis detrimento, verbi gratia projiciendo in fluvium, aut paludem escas medicatas, quibus aquæ inficiantur, & omnes pisces moriantur, non teneretur ad restitutionem; quod est contra communem Doctorum.

Notandum tamen, quod venans in casu adducto non teneatur facere restitutionem, habita ratione animalium captorum per venationem prohibitam, sed solum habita ratione damni, vel lucri, quod cessavit illi, ad quem jus venandi pertinet.

VIII. Ex dictis sequitur, ut notat Bonac. num. 24, quod peccet mortaliter, & ad restitutionem teneatur, qui occidit, aut vulnerat animal alterius, dum damnum infert in suo prædio; non enim habet jus occidendi, sed solum expellendi, & satisfactionem exigendi; nisi forte aliter grave damnum impediri non possit; ut in simili casu docet Sà V. Restitutio num. 47. de eo, qui diruit domum vicinam, per quam incendium perventurum erat ad suam.

ARTICULUS IV.

An iterum facienda sit restitutio, quando res furtiva data alteri, ut restituatur, non pervenit ad dominum?

I. Res debita ex delicto, si deferatur per nuncium a debitore electum, perit ipsi debitori, antequam ad dominum perveniat; Sed si nuncius eligatur a Creditore, perit Creditori.

II. Res non debita ex delicto, sed ex contractu, si eadem in individuo debeat, perit semper Creditori, si non pereat ob culpam debitoris.

N 2 At